

Bijlagen

Bijlage 1: Kaart van de gilde van de H. Laurentius (1754)

Stadsarchief Lokeren. Perkament, 77 x 64 cm. Vermoedelijk geschreven en geïllustreerd in 1754 door Jan Francis Dhaens, onderwijzer. Het stuk heeft geleden onder de tijd. Zo zijn er in de eerste kolom aan de linkerrand een aantal letters niet meer leesbaar. Hetzelfde is het geval met de vier laatste zinnen van de eerste kolom en de zes laatste van de tweede kolom.

ORDONNANTIEN EN[DE] STATUTEN

Gemaect ende vastgesteld door
OUDER[LINGEN] DEKEN GULDE Mrs ENDE BROEDERS DER CONFRERIE
Van [de G]lorieusen Martelaer Den
H. LAURENTIUS
PATROON DESER PROCHIE VAN LOKEREN,
ALDAER VAN OVER DE 250. IAEREN INGESTELT DOOR SYNE DOORL. HOOGW.
FERRICUS DE CLINGNY
Cardinael, en Bisschop van Doornick
Daernaer bevestigt door verscheide Pausen
De WeLCKe De Waere broeDers en sUsters WeL neIrsteLYCKt ULI[ed]en Moete[n]
OnDerhoUWen

Tekst links:

WerCkt nU VroLYkheYD UYt
DoCh WILt gestIgtIg Wesen
DenCkt Wat Is DeeUWge VreUgt
DIe gY VerWagt naer Desen

Midden:

o WeIrDIgen VrIenD LaUrentIUs Door U getrouWe VoorspraecKe, heLpt ons

Tekst rechts:

hler VroLYCk Wesen
Can goDt noYt MIshaegen
Wanneer Men 't qUaet WeL VLUgt
bY naCht en Daegen

Eerste kolom:

In 't oude testament word ons seer clae beschreven
Hoe ' volck van Israël door hun boosaerdig leven
Afweek van hunnen Godt, die hun al had verplet
Ten waer Moyses gebed had syne vraeck belet.
Conde eene sondig mensch d' Almogend' hand binden,
Wat voorspraeck, hulp en troost en sullen wy niet vinden
[...], die 's Hemelsch vreugd nu weer voor altyd geniet,
[...] synen Godt aenschyn aen aenschyn ziet
[...] in Laurentius, onsen Patroon verheven
[...] voor Jesus hier ten besten heeft gegeven
[...] aken van den Paus, synen Aelmoessenier
[...] des kerckes schat, getrouwen Thresaorier.
D[...][t]yrant dede wel syn vleesch branden en blaeken
[...] dees vredede pyn en kond hem niet ontmaeken
[...] tot Synen Godt, die in dien fellen brandt
[...] stercker als het vier, behield de overhand
Go[dt] hem syn weirde ziel naer verdienst willen loonen
[...] Laurentius me syne glorie croonen
[...] door syn voorspraeck daer Lokeren bevryden sal
[...] Pest en Brand, Quaelen en Ongeval.

[...] noch eerder te vermeeren
 [...], die alhier zijn, te leren,
 [...] Confreriein Synen Naem vergaert,
 [...] zyn gemaect dees Regels ende caert
 [...] onfrerie die is verryckt met veel Aflaeten
 Door [...] Bisschoppen, tot onser zielen baeten.
 Soo wie van [...]reeder is, can die deelachtig zyn
 Voldoen aen al 't gon versocht werd in't gemeyn.
 Die aen dees confrerie sich hier comt Presenteren,
 Moet zyn van goeden Naem en Faem, sonder manqueren.
 En dat hy dan eerst Biecht, ende Communiqueert,
 En dan aen d'overheyd hem aldaer presenteert.
 Voor eerst, so lang hy leeft, alhier als Ouder Deken
 Verkosen [...] den Man die 't toekomt eerst te spreken
 Aen wie oock ieder een van de confraters al
 [...] ende respect altyd bewyzen sal
 daer [...] jaertyd gekozen ter eerst Deken,
 d'ouden [...] absent sal in syn plaetse [spr]eken,
 Jaerlyckx [...] oock verkiest een [Nar?]die 't al besorgt
 ten [...] 's jaeres betaeld [twaalf franck] enen niet en bergt
 [vier laatste regels onleesbaar]

Tweede kolom;

Als 't dat er iemand komt t' injuriëren,
 De Boet die is vier groot, Daer valt geen excuseren.
 Dat oock uyt Pot noch Pint niemand alhier en drinckt,
 Noch eenig vremd persoon by de Confreers e bringt.
 Men sal geen achter-clap, noch oock ontuchtig spreken,
 Want dit is te vilain, Confeers vlucht die gebreken;
 En soo daer iemand is die alhier vloect of sweirt,
 Twee Stuyvers is de boet, en is by ons Onweird.
 Men hier geen caert en speelt, noch door toeback stincken;
 En, dat noch min betaemt, het achterst laeten klincken.
 Soo hier iemand crakeelt of vecht, daer van de Boet
 Die d'Overheyd weysen sal, hy strackx betalen moet.
 Soo haest gy hooren sult als dat er word begraeven
 Jemand van de Confreerd, wilt door t' Gebed hem Laeven
 En wat dat aengaen sal het Draegen van het Lyck,
 Dat dit de jongste doen, want het is Redemyck.
 Comt danvan alle met out rasch tot den Dienst getreden,
 Wilt voor de arme Ziel daer storten uw Gebeden.
 Geeft men aen de Confreers als dan een tonne Bier,
 Zyt daer wel-gemanierd, noch en maeckt geen getier.
 Den vierden sondag die Septembrer ons sal geven,
 Word Jaerlyckx gevierd de feest daer toe verheven
 Van de Reliquien van ons weirden Patroon,
 Die dan tot ieders troost gesteld worden ten thoon.
 Comt neirstig tot den Dienst, wilt uwen tyd besteden
 Met ootmoed voor den Heer, stort vierige Gebeden;
 Eer de Reliquien, dien schat en weirden pand,
 Noch versuymt dan oock niet te gaen tot d'Offerand
 Als dan dees Confrerie ter Maelyd sal vergaeren
 Siet dat gy compareert, als soud gy daer naer spaeren.
 De vreugt die dan geschied, niet duren mag te Laet,
 Uytterlyck tot de clocke thien of elf ueren Laet.
 Die naer dees tydes cverloop noch willen soude drincken,
 Die kan op synen kost dir door [tweemaal] den weird doen schincken.
 [Hoorde] 's anderdaege den dienst, die voor de Zielen te
 Bid daer aendachtelyck tot hunne laeffenisse
 Voor Laurentius [...] Mis comt bywoonen

Zes laatste zinnen onleesbaar

Twee zinnen helemaal onderaan onder de twee kolommen:

VoLbrIngt U pLIChTen hIer, LaUrYns saL U In tYDen

Van brand en groUWigeYT pest genae[m]DT geLYCk beVrYDen

Bijlage 2: Kaart van Den Soeten Naem Jesus (1709)

Stadsarchief Lokeren: Perkament: 65 x 62 cm. Boven, links en rechts met bloemen omgeven. Bovenaan staat, in een stralenkrans, het monogram IHS (Iesus Hominum Salvator of Jezus de Redder van de mensen, IHS is het symbool van de verering voor Jezus; daarom werd het ook het symbool van de jezuïetenorde) met op de H een kruisje en onderaan een hart. De tekst werd volgens de handtekening rechts onderaan in 1709 geschreven door S. V. Brempt, die ons verder onbekend is.

IHS

T GESCHIET UYT LIEFDE

Al die aen Jesus wilt lof, liefd en eerbewijzen
En worden van 't getal, die hem met dichten prÿsen
Soo onse Camer doet die hier tot Lokeren is
Die hoore eerst vooral, naer ons bediedenis
Dat Jesus stort sÿn bloet, als eenedruÿf waerachtich
Die straf wordt ÿtgeperst geschiet uÿt liefde crachtigh
Die onder Jesus naem dan me vergaren wilt
Moet oock in liefde sÿn, dat hÿ verschilt
Daerom moet hÿ vooral dees onse Regels lesen
En hem verbinden ooc gehoorsaem aen te wesen
Op datmen seggen magh, 't geschiet uÿt liefde al
En tot Heer Jesus lof, dat hier geschieden sal.
Eerst maeckt men eenen Prins van onse Ouderlingen
Die best het Gilde sal, tot eendracht connen dwingen
Die ooc Liefhebber is, van Rhetorique Const
Aen wie elck toonen moet de meeste eer en jonst
Daer naer men kiezen sal, een weerdig man voor Deken
Die toesicht draeghen sal, en mach voor d'ander spreken
Als eersten naer de Prins sal hÿ hier sÿn geert
Drÿ jaeren achter een als Deken hÿ verkeert
De Ouderlingen ons den Facteur sullen noemen
Die neerstich wesen sal te bringen voor den dagh
't Sÿ somtÿdts dicht of spel, datmen vertoonen magh
En als het worden sal ge-ordonneert te spelen
Dat niemandt hem de moeÿt of arbeyt laat vervelen
Soo wie sÿn Rol ontsegt rebel aenden Facteur
Die geeft aen onse Guld acht schellingen daerveur
Alst noch dry weken is eer dat men sou vertoonen
Soo mach hem jemant wel midts dese boet verschoonen
Maer soo het naerder comt en dan sÿn rol verlaet
Sal worden gecastÿdt, soo elcken Ouder raet
En d'Ouderlingen sÿn, van al die hier vergaren
Prins, Deken en Factor, en die oÿt Deken waren
Hier bÿ moet wesen ooc den Guldemeester snel
Diet gelt ontfanghen sal, en ooc betalen wel
Wanneer men kiezen wilt, van drÿen een met schreven
Soo wie twee schreven schrÿft, die moet drÿ stuÿvers geven
Als die gekosen is den last niet en aenveert
Wordt uÿt ons Guld geschrabt als onnut co onweert
Op den naem Jesus dagh, of 'tsondaeghs daer beneven

Den tweeden Sondagh ooc, die ons den Meÿ sal geven
 Dat elck dan compareert, precies op sÿnen tyt
 In den Godlÿcken dienst, tot meerder Ziel profÿt
 Comt, savonts in het Lof van dees voersÿde dagen
 Aen Jesus onsen Heer een suÿver hert opdragen
 Als dan ons heele Guld in liefde soo is vergaert
 Sÿt onderlingh verheught, want liefde vreugde baert
 Nochtans en sal de vreught, niet langer mogen, dieren
 Dan vanden middagh (tot) naermidagh clock twelf of....
 En al wie langer blÿft, daer naer noch drinkckt
 Betaelt uÿt eigen bors voldoet daarvan den weert

(tweede kolom)

Dochwie van spÿs en danck en vreught kan tÿdigh schÿden
 Tverweckt meer smaeck, en lust, en doet nieuw vreught berÿden
 Komt 'tsanderdaeghs daer naer der overleden misse
 Godvruchtigh hooren (tot) der Zielen laefenisse
 Soo ghÿ gewaerschouwt wordt dat jemandt wordt begraven
 Komt neestigh sÿne Ziel met us gebeden laven
 Geeft men een tonnen bier, en bringt daer niemant bÿ
 Op dat door 't vrent gemoede bÿ ons gen twist en sÿ
 De jonckste Guldebroers, die mede komen drincken
 Die moeten luÿen gaen, om op de Ziel te dincken
 Die niet en wilt, die moet legghen twee stuÿvers uÿt
 Besorgen boven dien dat dan een ander luÿt
 In ons vergaderingh men singen magh en dichten
 Maer niemant door verwÿt of achterclap onstichten
 En die maer eens bÿ ons, oncuÿs en spreekt of sweert
 Daer twee getuÿgen sÿn is ons een grootien weert
 Die maer en seght: ghÿ lieght, moet twintigh groo verbeuren
 Dat m'jemandt toenaemt 't is de boet als van te veuren
 Soo men uÿt quadtheydt slaet, is dertich stuyvers boet
 En komt men tot gevecht, den Ouder wÿsen moet
 In dees gestichte Guld en magh geen tuÿsch-spel wesen
 Sÿ teirlingh ofte caert, om 't quaedt gevolgh mispresen
 Soo jemand kaetst of bolt mach voor een grootien wel
 Maer isset meer verbeurt ses stuÿvers voor elck spel
 En elcken Guldebroer voor Jaergelt moet betaelen
 Drÿ schellingen, en noch d'omstellingh sonder saelen
 Die ongewilligh is, en d' Hoofden tegen seght
 Wordt hÿ hier uÿgeschrap, soo doet men hem naer recht
 In Jesus Naem, met wie wÿ wenschen al te paeren
 Sullen wÿ, nu voortaan eens t'elcker maendt vergaeren
 Geschiet uÿt liefde, dit om soo meer oude const
 Te oeffenen aldaer en blÿ te sijn met jonst
 Op een gestelde plaets; waer van men weet sal geven
 Komt als 't drÿ uren slaet; en blÿft niet naer den seven
 Al die daer niet en comt en geen belet en heeft
 Toont wel dat hÿ niet veel om onse Const en geeft
 Maer voor de gone, die wat van Pegasus weten
 Of hebben in den geest, op den Pernast geseten
 Klinckt in de ooren slaegh, der Musen soet geluÿt
 Begeirigh om op maet, Rÿmkonst te galmen uÿt
 't Sÿ Treurspel, blÿ vertoogh, of ridderlÿcke daden
 Ooc wat welsprektheydt (can doen) en wÿse raeden
 Waermee Scipio eerst tot Roomen wiert ge-eert
 De konste wordt gevoeyt, de Joncjeÿdt wordt geleert
 Soo wie noch jemandt wilt een mede Broeder wesen
 Die worde dese Caert aendchtig voorgelesen

En soo hÿ geestigh is tot dicht en Spel bequiem
En dat bevonden wordt, van goede naemen saem
Soo magh sÿn spreken schoon en hopen te verwinnen
Als oftet uÿt liefde is, om JESUS te beminnen
Midts hÿ gehoorsaemheydt, beloft aen gebien
Fin een Patacon betaelt noch boven dien

Drie lijnen in het midden:

Bringht jemandt reden bÿ om vrÿ te sÿn van boeten
Prins Deken en Factor, het vonnis wÿsen moeten
Gedraecht u dan hier in Liefhebbers – wie ghÿ sÿt

Rechts helemaal onderaan: S.V. Brempt scripsit
1709

Bijlage 3: Oudste kaart van de Broederschap van de Rozenkrans (1717)

Stadsarchief Lokeren. Perkament. 61 X 66 cm. Boven, midden: schilderstukje van Maria met Jesus op de arm. Links en rechts van Maria een geschilderd engeltje. Links en rechts van de tekst, in twee kolommen, rozetakken. Van de bovenste rand is een strook afgesneden waardoor Maria's kroon verdween. Onderaan reeks gaatjes. Geschreven in 1717 volgens het enkel en dubbel jaarschrift. Naast dit laatste staat ook 1717 geschreven door een andere hand.

Rymdicht

Inhoudende de obligatien, ende conditien van de Guldebroeders vanden Heylighen Roesen crans op gerecht binnen de Prochie van Lokeren Lande van Waes ter eeren vande Heykighe Maget ende Moeder Godts Maria en om dese regels met meerder perfectie te onderhouden ys dit uyt liefde geordonneert door den Eerweerdigen Heer Ignatius vander Moere Pastoor, ende Franciscus Adrianus Coene onder Pastoor ende Cappelaen Pieter Coppieters jeghenwoordigh Deken, Joos Volkerick ouder-Deken Jan van Kersschaver ende Gillis Verbeecke jeghenwoordighe Gulde Meesters

DIe MarIa saL VinDen en saL VinDen het LeVen (D aan begin hoort bij het jaarschrift)
En saLlICheYt VanDen Heere VerCrYghen

Soo wie tot Mari lof hem wilt ten besten gheven
Die tracht in dese Guld te worden in gheschreven:
En, ingheval dan hy met ons vergaeren wilt
Moet die beleven soo dat hy niet en verschilt:
Daerom tot dien eynd salmen aen hem voorlesen
Dees onse Reghels aen welcke jeder sal wesen
Ghehoorsaem en verplicht; op dat (door dit ontsagh)
Alles tot haerder eer eenpaerigh dienen magh.
Voor eerst men kiezen sal van onse ouderlinghen
Voor Deken die men weet het gulde best te bringhen
Tot eendracht, maer niet als voor dry jaeren: hier naer
Een Guldenmeester oock, die loffelyck twee jaer
Syn ampt bedienen sal, daer toe soo wort beschreven
Den eersten Sondagh die October ons sal gheven
En oock de geheel octav' op welck ghestelden tydt
Elck compareren moet met alle neerstigheyd
In Miss' en in Lof, om op dees voorbediede daeghen
Een teer en reynigh hert Maria op te draeghen
Waer toe de gansche Guld' (tsamen in liefd' vergaert)
Haer sonderlingh verheught, want liefde vreughde baert
Nochtans en sal de vreught niet langer moghen dueren
Dan vanden middagh tot den midnacht clock twaelf uren
Oft anders t'pynen cost: maer d'overleden Miss

Sult g'hooren 's ander daeghs tot hunne laeffenisse.
Soo ghy ghedachvaert wort dat jemandt wort begraeven
Comt neerstigh syne siel met uw ghebeden laeven.
Vier jonghste guldebros met liefd' het lichaem draeght
Doet dit met vlytigheyt, eer ghy oock wordt ghevraeght.

Tweede kolom:

Gheeft men een tonnen bier men mag aldaer niet drincken
Uyt pot noch pint opdat g' u niet daer me soud kringen.
Syt maetigh inden dranck noch brenght daer niemant by
Op dat door 't vrent ghemoot by ons gheen twist en sy.
De jonghste Guldebroers die vande tonne drincken
Die moeten luyen gaen om op de siel te dincken
Door 't bom-en-clock-gheluyt op dat elck middel tyt
Voor d'afghestorven siel een pater-noster seyt.
In onse Confrerie en magh gheen tuysch-spel wesen
T sy teerlingh ofte kaert om 't quaet ghevolgh' mispresen
Nochtans voor een groot kaets men oft bolt men wel
Maer isser meer verbeurt dry stuyvers voor elck spel.
Die toenaemt oft seght ghy lieght moet twee groot verbeuren
Die onkuysch spreekt oft sweert die gheeft de boet als veuren
Maer thien stuÿvers gheeft hy die sou uÿt quaetheyt slaen
E[n] comt men tot ghevecht sal meer straf onderstaen.
Verwÿt en achterklap verbieden onse wetten,
Maer 't singhen wort ghedooght om den gheest te versetten;
Maer die rebel is ende d'hoofden teghen seght,
Wort uÿt ons Confrerie gheschrapt en dat met recht.
Brenghet jemant reden by, om vry te sy van boeten,
Dat sal den Deken en Ouderdom wysen moeten.
Ghedraeght u dan hier in liefhebbers, wie ghy syt,
Dat ghy na goet accoort betracht d'eendrachtigheyt
Vervolghens hebt g'u soo int broederschap ghequeten
Als waere guldebroers, noyt en sal u vergeten
Maria die ghy hebt voor Moeder hier gheviert
Tot dat ghy wesen sult haer 's hemels croon verciert.

Dobbel jaerschrift
Dat hIer Is VoorghesteLt en eLCk Wort VoorgeLesen
Moet aL tot MarI Lof, en goD L I Wesen
Enckel jaerschrift
GheLUCKIghe gULDeregels Van MarIa [naastgeschreven 1717]

Bijlage 4: Vernieuwing van het rijmdicht van de confrerie van de Rozenkrans (1774)

Stadsarchief Lokeren. Perkament, 78,5 x 62,5 cm. Bovenaan gekleurde tekening van Maria, kindje Jezus en de H. Jozef. Langs de randen: rozentakken met rozen. Geschreven in 1774 op verzoek van het bestuur van de broederschap, met toestemming van pastoor J.B. De Meersman. Het jaartal wordt bevestigd door het dubbel jaerschrift. De onleesbare tekst in drie kolommen, na de inleiding, werd ontcijferd door restaurateur van het stuk Maurits Verbeeck, die hem fotografeerde vanuit verschillende hoeken en de foto's op elkaar legde zodat hij weer te lezen was. De transcriptie van de drie kolommen werd gemaakt door Maurits Verbeeck.

VERNIEUWINGE VAN HET RYMDICHT
Inhoudende de obligatien en de Conditien der
GILDE BROEDERS VANDEN

H. ROOZENKRANS
Eertyds binnen LOKEREN ingestelt ter eere van de
H. MAGET EN MOEDER GODTS
MARIA
door den Eerw Heer I. Vander Moeren Pastor
by aggregatie van de OVERHEYD.
Vernieuwt door den actuelen Deken en voordere Overheden met aggregatie van:
Eerw Heer Pastor J. B. de Meersman den 11 febrj[ari] 1774
AL DIe MarIa VInt, VInt ooCk heeL Vast het LeVen, Moet Voor geen DUYVeLs oYt en ooCk geen heLLe
beVen

Wie dat maria eerd, zoekt tot haer dienst te Leven
Tragt in dees Confrerie te worden ingeschreven
Indien hij dan op tijd met ons vergaeren wilt,
moet zien hij nimmermeer met sijn Confreers wilt,
daerom ten dien [eynd] sal men aen hem voorlesen
de regels moet daer aen dan onderdaenig wezen.
En hebben voor de zelve 't allermeeft ontzag.
Op dat hij aegenaem Gods Moeder wezen mag.
Voor eerst men kiezen zal van onze Ouderlingen
Voor Deken, die men denkt de eendracht best zal bringen
Onder de Confrerie, die dienen zal drij Jaer
En Guldemeester ook gekozen wordt daer naer
Wiens dienst twee Jaeren duerd. Daer toe zoo wordt beschreven
Den eerste zondag die Oktober ons zal geven
Wanneer dat ieder een op dien gestelden tijd
Eerst compareren moet met alle vierigheid
Eene Misse, ook in 't Lof de volgende acht dagen,
Om zoo een reynig hert Maria op te draegen.
Daer naer de Confrerie in deugd en Liefd vergaerd
Want Liefde Gods behaegd, en Liefde vreugden baert.
Nochtans en zal de vreugd niet langer mogen dueren
Dan van den Middag tot den Middernacht twelf ueren,
Of anders 't sijnen kost Des overleden Misse
Hoord dan ook 's anderdags tot hunne Liefffenisse

(tweede kolom)

Als 't heilig Sacrament aen iemand wordt gedragen
Die is van t'Broederschap, komt dan met groot behaegen
Verzellen met het Licht het Heylig Sacrament
Laet dit voor altijd zijn in uw gedacht geprent
Zoo gij gedagvaerd zijt dat iemand word begraven
komt neerstig zijne ziel door uw gebeden laven
Gij die de Jongste zijt, met Liefd het Lichaam vraegd
Doet dit met vlytigheyd, ook eer gij wordt gevraegd.
Geeft men een tonnen Bier, men mag aldaer niet drinken
Uyt Pot of Pint op dat gij niet zoude krinken
zijt maetig in den drank, bringt daer ook niemand bij,
Op dat voor vremde Lien bij ons geen twist en zij.
Weet ook wanneer gij hoord in uwe ooren klinken
De be klok, dat gij moet dan op de ziele dinken
stort een gebed tot Godt uyt 't diepste van uw hert
Op dat het Eeuwig Licht aen haer gegeven werd

(derde kolom)

Wanneer daer reden zijn dat men iet moet ontstellen
zal Iederen Confreer den Guldenmeester tellen

vervolgens dat als dan te Saem van d'overheyd
 Aen ideren Confreer zal worden opgelegd.
 In onze Confrerie en mag geen tuyschspel wezen
 Met teirling of te kaert om 't kwaed gevolg misprezen
 voor twee oortjens nochtans mag men hier spelen wel
 Is 't meer, men schuldig is drij stuyvers voor elk spel
 Die iemand zegt, gij liegt, met laster komt r'onthaelen
 Of onkuys preekt, zal daer een stuyver voor betaelen
 Thien stuyvers geeft hij strax die zal uyt quaedheid slaan,
 En komt men tot gevegd, daer zal meer straf toe staen.
 Ook allen achterklap verbieden onze wetten
 Maer 't zingen wordt gedoogd, wilt gij den geest verzetten
 Wie dat de Overheyd weerstaet en tegen zegt
 Wird uyt ons Confrerie geschrabde met volle regt
 Bringt iemand reden bij om vrij te zijn van boeten
 Dan zal den ouderdom en Deken wijzen moeten
 Gedraegd u dan hier in Confraters wie gij zijt
 Betracht met goed accord altijd d'Eendrachtigheyd.
 En hebt gij u al 't saem in 't Broederschap gekweten
 Als waere Broeders, dan en zal u noyt vergeten
 Maria, die ij hebt voor Moeder hier gevierd,
 Zult met den Rozenkrans hier naer ook zijn versierd.

Onderaan drie lijnen:

Wie **I**n **D**eess **C**onfrerie **M**et **L**of **W**ens **C**ht te **g**en**I**eten **D**at **L**aeten **W**aer **I**Y **C**k groot, **I** gaet **U** **D**an **n**iet
Ver**D**r/eten
eXa**C**t te **z**Yn **I**n **a**LLes **D**at **h**Ier **W**ort **g**e**M**e**L**d **g**Y **W**ort **M**ar**I**ae **V**r**I**en**D**, oo**C**k **V**oor **C**onfreer **g**ete**L**t.
WY **g**e**V**en **a**en **D**en **H**eer **V**o**L**stre**C**te **D**an**C**'kbaerthe**I**D. **M**ar**I**a **L**of **V**oor **a**LLe **e**e**U**W**I**ghe**Y**D.

Bijlage 5: Eerste kaart van de Broederschap van de H. Severius (1741)

Stadsarchief Lokeren. Perkament, 61 x 67 cm. Tekst in twee kolommen. Volgens het jaarschrift onderaan te dateren in 1741. Midden bovenaan vergeet-mij-nietjes, links daarvan de bisschopsstaf van de heilige en rechts een weverskam. Links en rechts van de tekst telkens één tulp. Onderaan in beide hoeken nog een kleine bloem. Het jaarschrift onderaan, geeft 1715 aan, het stichtingsdatum van de broederschap, dat ook in de inleiding staat.

TOT MEERDER EERE GODTS

Ende Lof Vanden H. Severius Patroon Van het Ambacht
 Vande Wevers ende Camslaegers opgesticht binnen Lokeren Lande van Waes
 Den 22.^{en} october M.D.C.C.V.

Eerste kolom:

Men heeft voor eerst gecosen een deughtsaem man voor Prins
 Die met reden en verstant Regeren sal alsints
 Daer naer oock een verstandigh man voor Deken
 Die naer den Prins, sal voor de ander spreken
 Als eersten naer den Prins sal hÿ hier sÿn ghe:eert
 Twee jaeren achter een als Deken hij verkeert
 Wanneer men kiezen wilt, van drÿen een met schreven
 Soo wie twee schreven schrÿft die moet drÿ stuÿvers geven
 Als die gekosen is, den last niet en aenveirt
 Wort uÿt de Conferie geschrapt als onnut en onweirt
 En die gekosen is voor Deken g'heel bequaem
 Die is verobligert jaerlyck om 't geldt te gaen
 Waer med' dan wort betaelt den Godsdienst en 't Cieraet
 Voor Sint Severius, die inde kercke staet
 Den Deken die gaet af sal tot versekeringh
 Op den vergaeringhe dagh doen goede rekeningh

En soo ghÿ wordt ghenoodt op Sint Severius dagh
 Comt hoort devoot den dienst niemant manqueren magh
 Comt 's anderdaeghs daer naer des overleden Miss'
 Godtvruchtigh hooren tot der zielen Laeffeniss'
 Confreers die compareert weest dan te samen blÿ
 En sÿt te saem verheught stelt droefheyt aende sÿ
 Wie dat hier rÿsie maeckt, oft comt crakeel te drÿven
 Die sal men met den weirdt doen uÿt de camer blÿven
 En gheven voor een boet de gen' hier wordt vermelt
 Het welck is datmen hier, terstont twee stuÿvers telt
 Soo imant speelt men magh hier voor een grooten wel
 Maer is het meer verbeurt ses stuÿvers voor elck spel
 Dat niemant hier en comt te sweiren of te vloecken
 Maar accordeert seer wel, en wilt geen ruÿsie soecken
 Soo wie te vloecken comt, oft seer onnuttigh spreekct
 Vat men hem bÿ den arm en uÿt de camer steeckt
 So imant van 's Confeers hier comt een bÿnaem gheven
 Oft maer en seght ghÿ liegt die sal een grootien gheven
 En die heeft inden sin oft comt hier op te dencken
 Om met Confraters biere een ander te beschencken
 Die sal voor eene boet strackx bringhen hier ten thoon
 Drÿ stuÿvers 't welck moet sÿn datmen vergaert hier schoon

Tweede kolom:

Het welck soo wesen moet op datmen hier met vreden
 Fraeÿ hier vergaeren comt en soo ons geldt besteden
 Confraters al te saem die hier te gaeder teirt
 Draeght sorghe eerst voor al dat ghÿ betaelt den weirt
 Want had hier imant saut van strackx hier te betaelen
 Men saud de naeste reÿs, maer groote schande haelen
 Alsmen sulckx comt te doen, hierom daer in niet faelt
 Den weirdt met groot plesier dan 't sÿnen huÿse in haelt
 Die d'hoofden tegen spreekct met eene straffigheÿdt
 'T is reden dat hÿ daer voor boet wordt uÿtgeleÿdt
 Soo men uÿt quaetheÿt slaet acht groot te syn de boeten
 En komt men tot ghevecht de ouders wÿsen moeten
 Die Ouderlinghen sÿn van al die hier vergaeren
 Prins, Deken, en al die oyt Deken waeren
 Confraters sulckx dan doet en sÿt te saem verheught
 Maeckt vreughden en plesier maer al in eer en deught
 Nochtans en sal dees vreugt niet langer mogen duren
 Dan vanden middagh tot, naar s' middaghs klock elf uren
 Dogh wie van spÿs en dranck en vreught kan tÿdig scheÿden
 'T verweckt meer smaeck en lust, en doet nieuw vreugt bereÿden
 Alsmen hier soo vergaert 't maeckt Liefd' en blÿdtschap groot
 Soo men maeckt gheen crakeel niemant comt inden noodt
 Maer als 't gheschiet uÿt Liefd' en met minsaemhÿdt
 Dan sal alhier dees vreught schÿnen een corten tÿdt
 Vergaert soo inden Heer maeckt ider u bequaem
 Ghelÿck Severius, u eerst heeft voor ghegaen
 Dan sult ghÿ met vermaeck alsoo de vreughden enden
 Severius sam van u dan alle droefheÿdet wenden
 Op dat ghÿ dan te gaer, met hem oock triumphheert
 En alle druck en pÿn in vreughden dan verkeert
 Waer voor ghÿ bidden moet met een eendrachtigheÿt
 Dat hÿ u tot de baen bringht van u saligheÿt
 Dan sal u huÿs en werck van dagh tot dagh vermeeren
 Daerom Confraters al, wilt staegh tot hem u keeren
 Bringht imant reden bÿ om vrÿ te sÿn van boeten

Prins Deken en Confreers, het vonnis wýsen moeten
Ghedraeght u dan hier in Confraters wie ghÿ sÿt
Dat ghy voor goedt accoort met Severius eens verblyt

Onder beide kolommen een jaarschrift:

SeVerIUus seer hoogh VerheVen,
Eer hY bIsChDoM besat, heeft hY ooCk geWeVen

Bijlage 6: Tweede kaart van de Broederschap van de H. Severius (19de eeuw?)

Stadsarchief Lokeren. Perkament, 86 x 63 cm, waarop de tekst gedrukt is. Onder en bovenaan zijn op de achterkant repen perkament bijgeplakt. Bovenaan staan daarop enkele muzieknoden, wat er op wijst dat het “gerecycleerd” perkament afkomstig is uit een kerkelijk gezangboek. Boven de tekst een schildering van de heilige, met engelen aan zijn voeten, in een stralenkrans. Links en rechts een (bisschops)staf met loof en weefkam versierd. Onderaan groene planten op blauwe achtergrond met in het midden twee duiven.

**MET PERMISSIE VAN
D’OVERHEYD.**

Wanneer *SEVERIUS* luyster van onze paden,
Doór zyne jevertugt een werk kwam te verzaeden,
Dat hij hadd’ opgesteld, geflickert met den draed
Die Keyser, Koning, Prins en onze Paus verzaed;
Zelfs *JESUS* naer zyn dood zyn naecktheyd kwam bedekken
Met eenen lynen doek, waer door hy kwam te wekken
De Vrouwe, die den doek drukten van lyn gemaect
In ’t ronde van zyn zicht en mensch-lievende kaek,
Om ons te toonen hoe de draeden zyn gesponne
Door die medeogendheyd veel lieden overwonnen,
Wanneer men zag, dat ’t licht van ’t mensch lievende Lam,
Wed’rom met minzaemheyd tot zynen vyant kwam.
Zoo komen wy beminde Broeders al-te-zaemen
Toonen met minzaemheyd alhier ons bekwaemen,
Dat men voór eerst met vlyd eert al onzen Patroon,
Verzakt den haet en nyd, op dat men heeft voór loón
Het honing bloemend’ hof, omzet met gulde straelen,
Waer uyt dat *JESUS* kwam met zyne Godheyd daelen,
En Mensch wierd op de aerd voór ’t menschelyk geslacht,
Geboren uyt een Maegd, die God heeft voordsgebracht:
Zyn lieve Moeder spon, ’t was gaeren om te webben,
Om dat teer kindeken zyn leden in te leggen
Roemruchte Broeders al, en die die fonctie leert,
Wie komen zal by ons, dat hy syn Meester eert,
Dat hy als m’is vergaert, dat zyn alle jaeren,
Door kwaed exempelen geen twisten komt te baeren,
Den nyd ook buyten sluyt, en hier als Broeders leeft,
Op dat d’eendrachtigheyd ons altys voedzal geeft;
Jeder zal jaerlyks den Feest-dag honnoreren,
Bywoonen onzen Dienst dat zonder te manqueren,
Of, die der aen manqueert geeft eenen schelling boet;
’t Profyt is voór de beurs, dat hy betaalen moet.
Daer ons vergaed’ring is zal niemand avanceren
Tot rek’ning van ’t gemeyn het minst te commanderen.
Voór dat de Kaert daer hangt gebracht van d’Overheyd,
Aen wie men d’ersten drank brengt uyt eerbiedigheyd.
Als jeder is verheugt dat geen eere krinken,
Gebruykt geen pot of pint maer uyt een glad moet drinken,

(tweede kolom)

Of zoo men dit bevind terstond een stuyver geeft,
Op dat de gulzigheyd by ons geen voedzel heeft.
Wie zweirt of vloeken zal, of ontuch avanceren,
Vervalt weer in de boet, dat zonder rebelleren
En weer een stuyver geeft tot voordeel van 't gremeyn,
Die jeder geven moet by ons, zoo groot als kleyn;
De kaart en teirlkig-spel zyn absoluut verboden,
Ten waer dat d'Overheyd gevraegt wierd en besloten,
Doór waters overlast of omgestuymig weer
Dat men doór 't kaarte-spel d'een d'ander recreëert.
Nogtans meer als twee oord en mag men niet verspelen,
Want tuysschen grypt geen plaets, en het veroorzaekt stelen,
Als jemand commandeért drank buyten 't bier gemeyn,
Die zal van dien drank alleen betaelder zyn.
Ook, dat men by geval zyn achterste liet klinken,
Die is gepermiteért in het vertrek te drinken:
Maer met geen eerlyk man gelyk die hier vergaert,
't Is ook gepermiteért dat jeder brengt zyn' paer,
Van de Getrouwde-lien, of Jongman Lief of Zuster,
Maer, dat de Dochter noyt komt ons alhier ontluster;
Maer eerbaer van gedrag, dan zal zy zyn geëert,
Anders 't waer het respect benomen, en ons eer:
Een Jongman die ontbloot is van zyn Vaders wezen,
Mag vryelyk met zyn Moeder alhier binnen treden,
Al wat dat vrouwelyk is betaelt by ons galf geld,
't Welk in ons rekening hun ook zal zyn gemeld.
Als jeder is in rust, en hunnen uyt gaet waeken
Zal men voór jeder een een effen rek'ning maeken;
Daer naer zal d'Overgeyd intrekken onze kaart,
En wenschen goede rust aen al die zyn vergaert.
Ook kwam'er binnen tyd, dat wy vergaedert wezen,
Een ander by geval, wiens naem niet staet te lezen
By ons vergaederling in 't huys van onzen Weérd,
Zal men met minzaemheyd die laeten aen den heird,
Van 't Baezen keuken-vuer en geene twisten maeken
Of, die dit avanceért moet ons gezelschap staecken
En wie dit onderhoud of aen geen plicht manqueért,
Die zal wezen by ons voór altyd g'honnoreert.

**TOT LOF VAN JESUS EN
SEVERIUS**

Bijlage 7: Kaart van de Gilde van de H. Blasius (1764, of later)

Stadsarchief Lokeren. Perkamen (of dik papier?), 56,5 x 67,5 cm. Gemaakt in 1764 of later.
Transcriptie van Nele Stevens, die er ook een uitvoerige beschrijving van maakte (N. STEVENS, *Een Lokerse confrerie van kemphekelaars?* In *De Souvereinen*, 37ste jg., blz. 138-141 en 137-138).

REGULEN EN ORDONNANTIE
Gemaectt ende gesloten
DOOR DEKEN GULDEM ENDE CONFREERS
Der vergaederlinghe van de Kemp-Ekelaers
Onder de protectie vanden Glorieuze Martelaar
DEN H. BLASIUS
BY HUN VERCOSSEN VOOR PATROON

BINNEN DE PROCHIE VAN LOKEREN DEN 3 febry 1754
Ende dese Regulen Vernieuwt ten Iaere 1764
Soo ghier VLIED aLLe qUaaED bY naCht eb Daegen
Die aLLe Confreers VKYtIg Moeten obserVeren

Kolom links:

Dat het seer Lofflijk is hier d'Heyligen te Eeren
En Lyd geen tegenstryd; mits dat den Lof sal keeren

Tot Glorie van den Heer, door wiens Almogentheyd
Sy hier gekomen zyn tot hunne heyligheyd.

De Kemp-Ekelaers 't saem om Gods Lof te vermeeren
Comen voor hun Patroon tot Lokeren te Eeren

Den grooten Vriend van Godt, Blasius wys vermaerd
Onder wiens weirden Naem dees confrerie vergaerd

van dees vergaeding verkiest men eenen Deken
voor, die mag voor d'ander spreken

De Guldemeesters ook benoemd men hier te gaer
Die twee zijn in getal, En Dienen Elk twee Jaer

Die van dees Confrerie wilt medeelchtig weesen
Moet Leren d'Overheyt; hier naer sale men hem Lezen

Dees Caert waer uyt dat hy sal Claerelyk verstaen
Wat dat hy Laeten moet. En at er diend gedaen

Jaerlyks viert men de Feest van ons Patroon verheven
Den derden dag die ons sal February geven:

Comt vlytig tot den Dienst. Bid met ootmoedigheyd
Geeft Glorie Lof en Eer aen d'hoogste Majesteyt

's Daegs daer naer sal't de miss der Overledene wesen
Comt ievrig tot de Kerck, wilt daer Aendagtig Lesen

Vertroost se door 't Gebed, helpt se in hunne Pyn
Op dat sy haesteloyk aenschouwen Godts Aenschyn

D'onkosten van den Dienst sal men te saem betaelen
(Gellyk het Red lijk is) twaelf stuyvers sonder faelen

Is ieder Meester 's jaers hier innen Omgesteld
En Elken knecht betaeld ses stuyvers voor Jaergeld

Den Guldemeester sal dit jaerlykx Collecteren
En daer van rek'ning doen sonder iet te manqueren

Op dat ons Confrerie tot Lof van God vermeerd
En Syne Heyligen hier ook op d'Aerde Eerd

Kolom rechts:

Wanneer men dan vergaerd en sal de vreugd maer dueren
Van 's Middags tot de Clok naer Middag slaet elf ueren

En die daer naer noch blyft en voorder iet verteird
't Is tot syn Eygen Cost voldoet daer van den weird

In dees vergaeding mag men wel vrolyk wezen
Maer schouwd toch alle quaed by ieder een misprzen

Wil dat iemand alhier vloeken of sweiren sal
't Is Eenen Stuyver Boet. Vlucht dees gebreken al

Insgelykx sal men hiet geen Achterclap ook Spreken
Noch geen onsuiver Reën; confreers, Schouwd die gebreken

Waer 't dat' er twist voorviel of gevecht by geval
D'Overheyd hier de Boet ook van jugeren sal

Men sal van onsen Stiel noch Affairens niet spreken
Want in Sulken Discours dikwils Disputen steken

Men ook niet Spelen sal met teirling ofte caert
Alsoo men door 't verlies somtyds wordt quaed van Aert

Is 't dat er eenen knegt alhier sal Compareren
Wiens meester hy geval daer aen quam te manqueren

Hier over sal aen hem niet Een woord zyn geseyd
Want het is ieder Een in syne Liberteyt

Wilt dan Confreers eenpaer Dees Regels onderhouden
Dan sal de Liefde noyt by ons alhier verflouwen

Maer staedig groeyen aen; wy sullen zyn verheugd
Door waer Eendrachtigheyd, dat is oprechte vreugd

Laet ons Eensaementlyk de overheyd hier Eeren
Soo sal ons Confrerie gedueriglyk vermeerren

Volgt dat die Ordonneerd en laet dat se verbied
Op dat alles voortaan met goed manier geschied

En iis 't dat er hier in noch waere iet vergeten
Dan sal men met er tijd bij ondervinding weten

Wat er dan voorder diend gelaeten of gedaen
't Gebieden blyft altyd op d'Opperhoofden staen

Slot:

Heyligen Blasius weirden patroon verheven.
Wy die hier zyn vergaerd ons al tot U begeben
Bid Jesus toch voor ons op dat hy aen ons geeft
Leven hier op d'Aerd gelyk gy hebt geleefd
Dat hy door uw gebed in onze brief ...
Syn gratie ons belieft genaedig toe te senden ...
Door welke wy versterkt mogen voortgaan
En hier zyn by U in d'eeuwig...

Links verticaal:

In VroLYCKheyt zYn Can goDt nIet Mishaegen

Centraal verticaal:

GLorIeUsen MarteLaer bLasIUs troost ons hIer In aLLen nooD

Rechts verticaal:

Soo ghier VIIeD aLLe qUaeD bY naCht en Daegen

Bijlage 8: Broederschap van het Allerheiligste Sacrament (1829)

Stadsarchief Lokeren. Perkament, 73 x 73,9 cm. Gedateerd door jaarschrift in 1829. Geschreven door J.C. Broeckaert, onderwijzer te Lokeren.

Gelooft sij het Alderheijligste

SACRAMENT

des
ALTAERS
Amen

R E G L E M E N T

Stiptelyk te onderhouden door alle de Broeders en Zusters ingeschreven in het lofweirdig Broederschap van het H. Sacrament des Autaers

Opgereg't binnen de Prochie van Lokeren, land van waes, als volgt:

Na dat nu *Jahwehs* jodsche volk, door *Moyses*, uijt de handen
Van den gyptenaer verlost was, en de landen

Door God aen hun belooft bewoonden, los en vrij,

Vond 't hongerige volk een dorre woesteny

Waer vrouw natuer den grond onvruchtbaer scheen te laeten.

Maer den *Heerz...nden*, die zijn kinders komt te baeten

Zond veertig jaeren lang lang hun van den Hemel spijs:

Zoo wonderlijk werkt *God* hier op dees aerdsche reijs,

Met zijne schepselen die hij heeft uitverkoren!

Maer, waerom 't Heijlig Schrift in oudheijd op te sporen?

't Mirakel dat weleer in de woestijn verscheen

Was groot voor den Hebreeuw; maer schaduwe en klein

Bij 't Godlijk wonder dat den *Heyland* ons bereijdden

Eer hij van zijne schaer op 't heijlig feestmael scheiddden

Als hij voor d'uere, dat hij des lijdens kelk uijtdronk

Aen zijn Apostelschaer zijn Godlijk ligchaem schonk.

Hier gaet den *Pelikaen* zijn lieve kind'ren spijzen,

Met eijgen vlees en bloed eer hij van de aerd zou reijzen:

Daer loopt de schaduwe der oude wet ten end;

Den Offraer geeft zich zelfs in 't nieuwe testament.

En wilt, schoon hij verrijst, bij zijn A'leewigen vader;

Dus met zijn Godlijk vleesch gestaedig treden nader.

Doet dit, dus riep hij uit! tot mijn gedachtenis,

Men die mijn vleesch eet en mijn bloed drinkt zalig is

Dus onze dankbaarheid den *opperheer* der *Heeren*

Te toonen en zijn lof en glorie te vermeereren,

Heeft men in onze Kerk van *Lokeren* herkent

Een Broederschap van het hoogweirdig *Sacrament*

En al wie van 't getal der Confrerie wilt weezen,

Die moet zich schikken naer de regels hier te leezen,

En aen elkanderen betoonen hulpzaamheijd;

Eerbiedig g'hoorzaem zijn de wettige overheijd.

Den *Pastoor* dezer kerck, aen wien men alle zaeken

Die van belangen zijn, altijd moet kenbaer maeken,

Mits hij dit Broederschap altijd bestieren zal

Gelijk een *Herder* doet voor zijne schaepen al.

Den *Hoofdman* van gelijk, die kiest men voor het leeven.

De meerderheijd van stem zal hem dees eere geeven:
 't Is hij die presideert in elk vergadering;
 Hij heeft een dobbel stem in ieder pleijtgeding;
 't Is bij den *Hoofdman* ook dat boek of lijst moet blijven
 Waerin hij schuld of winst van ieder jaer laet schrijven.
 En zoo den *Hoofdman* ziek of wel afwezig is,
 Zijn plaets word dan bekleed door hem, die *Deken* Is,
 Die ook drij jaeren zal in amptsbediening blijven.
 Den *Gildemeester* zorgt voor d' omghaelde schijven.
 En ander giften die gebragt zijn in zijn hand
 Maer oijt hij schuld betaelt, zoo 't mooglijk is comptant.
 Daer hij maer voor een jaer zal *Gildemeester* weezen,
 Moet, als in bediening, door hem zijn aangewezen

(tweede kolom)

Wat schulden dat' er zijn; indien er voordeel is,
 Stelt dit in 'S *Hoofdmans* hand, mits dien bewaerder is.
 Een *Assistent* zal med' den *Gildenmeester* schraegen
 Hun beijde pligt in 't jaer is voor de vier hoogdagen.
 Bij elken Broeder die zal ingeschreven staen
 Om 't omgestelde geld en ander giften gaen.
 Ook zorgen dat den Knaep de keirssen aen doet branden,
 Wanneer Processie of Beregting is voor handen.
 Dat Baldequin gereed, en in goede orde staet,
 Is *Gildemeesters* last als de Processie gaet.
 Hier neven zal hij nog, te zaemen met den *Deken*,
 Bezorgen 't noodig wasch, en zes *Confraters* spreeken,
 Benoemd door 'S *Dekens* mond, wanneer Beregting is,
 Die draegen 't Baldequin, of 't geen' er nodig is.
 Het is den *Assistent* alleen, die zal verrigten,
 Als 't jaer verlopen is, des *Gildemeesters* pligten.
 Men kiest dan wederom uijt de vergaderschaer,
 Een' nieuwen *Assistent*, en zoo van jaer tot jaer.
 't Officie van den Knaep dat is de vaen draegen,
 Als de Processie gaet, en ter vergaeder dagen
 Vermaenen de *Confreers* en *Confreessen* bij
 Wanneer 't aanbidding is of eenen lijkdienst zij,
 Ook moet hij boven dien twee jongelingen vraegen
 Wanneer 't Beregting is die de lanteirens draegen
 En voorts is 't zijne plicht te zien dat hij wel past,
 Op 't geen door d'Overheid aen hem zal zijn belast.
 Want 't is de Overheijd den *Hoofdman* en den *Deken*,
 Den *Gildemeester* ook die 't zaemen zullen spreeken,
 Tot stellen eenen Knaep naer hun contentement,
 Dit recht dat is aen hun en aen den *Assistent*.
 De naemen der *Confreers* aenveird en scheijding dagen
 Der *Confreessen* ook die zal men overdraegen
 En stellen in 't geschrift op een' Register net,
 Die ook behelzen zal dees regels als de Weth
 Van dit ons Broederschap ook zal men laeten schrijven
 Om 'S *Hoofdmans* levens dag bij hem bewaert te blijven..
 Op 't Resolutie boek, waer in dat klaer zal staen,
 De rekening die den *Gildemeester* heeft gedaen.
 Ieder van goeden naem en van een Christelijk leeven,
 Zijn deel der lasten 's jaers en staet te konnen geeven.
 Die van dit Broederschap wilt weezen mede lid,
 't Is reden dat hij zich eerst aen den *Hoofdman* bied,
 Die daer van kennis geeft aen d'ander Overheden
 En t' zaem d'aenveirding doen, want niemand zonder reden

Zal uijt dit Broederschap oojt worden uijtgezijd
Indien zulks dient gedaen het is aen d'Overheijd
En Ouderlingen acht dieswegens ge beslujten,
En naer een rijp beraed hun oordeel dan te uijtten.
Maer die als lid aenveirt en zoo te boek staet,
En dan vrijwilliglijk het Broederschap verlaet

(derde kolom)

Die moet voor al uijtscheijd, ja zonder tegen streven
Door Doodschuld, boet of straf, een dobbel jaergeld geven.
Het is ook eene plicht, als 't zal Beregting zijn,
Van d'Overheden t'zaem te draegen Baldeqijn,
Nogtans word toegestaen in hunne plaets te vraegen,
Imand van de *Confreers*, om den Baldequin te draegen.
Den gonen die manqueert, of in zijn plaets niet steld,
Dat hij voor boet betaeld, een schelling wisselgeld.
Een ieder der *Confreers* op d'uer hem aen te toonen,
Op *Witten Donderdag* zal 't *Heijlig* graf bijwoonen;
Zij zullen zijn verdeelt, in zeven klassen staen.
De eerste Compagnie die neemt d'Aenbidding aen
Van 's avonds tien tot elf, dan zal 't de tweede weezen
Die bid van elf tot twaelf; dan moet de derde leezen
Van twaelf tot een zoo voords, al op het zelve pas,
Zulks dat een uere lang zal bidden ieder klas.
Het jaer dat volgen zal, zal men een' uer verschijven,
Zoo dat de eerste klas van elf tot twaelf zal blijven;
Dan andermael van twaelf tot een het derde jaer,
En zoo gevolgentlijk tot dat zij allegaer
Hun toer hebben gedaen. Men zal 't ook konnen leezen
Dit op de deur der Kerk, alwaer 't geplakt zal weezen,
Welk uer dat ieder klas moet haer gebeden doen.
De Solemne Miss' en Lof en het Sermoen
Van 't *Heijlig Sacrament*, die men zal doen geschieden
Op Vasten avond dag, die zal voor alle Lieden
Eers aengekondigt zijn, gelijk ook de groote Miss'
Die men des Donderdags daer naer tot laeffenis
Der Zielen der *Confreers* en *Zusters* overleden
Zal celebreren doen. Het zijn de overheden,
Den *Hoofdman*, *Deken*, die dit all' beschikken moet
En 't Broederschap, door Knaep, tot dies verzoeken doet.
Als van het Broederschap zal uijt de wereld scheijden
Een *Broer* of *Confreers*, zal korts naer 't overlijden
Een Miss van Requiem des morgens zijn gedaen.
Den *Hoofdman* last den Knaep van seffens rond te gaen
't Hen zoeken 't Broederschap aldaer present te weezen,
Voor 's overledens ziel te willen komen leezen.
Al die genegen is, dat naer zijn sterfgeval
Op de begrafenis men daer verzoeken zal
Het Broederschap geheel om voor de ziel te leezen
Of maer een zeker deel, het moet den Knaepe weezen
Die op 't verzoek der hoirs zal de vermaning doen;
Hij zij door hun betaeld: zij moeten ook voldoen
In 't Broederschaps profijjt, voor ieder hoofd een stuijver
Zoo veel 'er zullen zijn op eene lijste zuijver
Bevonden door den Knaep in de begraeffenis
Dit in de hand van die dan *Gildemeester* is.
Niemand vermag oijt kost of nieuwicheden maeken,
Waer door de Confrerie in schulden zoud' geraeken,

(vierde kolom)

Ten zij moet toestemming en met contentement
Van *Hoofdman, Deken, Gildemeester, Assistent*
En d'oude Dekens t' zaem, voords in de maend september
Zal 't 's jaers vergaed'ring zijn, waer toe dat ieder member
Van g'heel het Broederschap zal worden g'inviteert,
't Moet eenen Zondag zijn, door d'Hoofdman gefixeert
'k Zeg g'heel het Broederschap, 'k meijn maer de *Broers* alleen
Want andere als Broers aldaer gedooft men geen.
Den *Gildemeester* zal zijn' rekening voorlezen,
Waer door elk Broeder merkt hoeveel in kas zal weezen.
Van d'*Hoofdman*; ook hoeveel dat voor 't aenstaende jaer,
Een ieders schuld zal zijn, zal men dan toonen klaer.
Daer naer zoo gaet men voords, ja zonder tijde verliezen
Om nieuwe Overheijd, die noodig is te kiezen.
Dan leest den Deken af dees kaert of Reglement
Hoe elk hem draegen moet op dat het zij bekent.
't Geen voorder dient gedaen dat zal men resolveren
Nae meerderheijt van stem moet elk hem reguleren
Zelfs die absent zijn; 't geen dan besloten is
Dat schrijft men op den boek tot een gedenkenis.
Wanneer dit is gedaen, mag elk zich recreëren
Op eerlijke wijs zijn geesten dissiperen
't Zij met bol of kaert of ander eerlijk spel.
En dit maer voor twee oord', niets meer verstaet dit wel;
En zonder groot geschrey of veel rumoer te maeken
Violen, bas of fluijt en mag men niet aenraeken
Of ander instrument het geen de stilheijd stoort.
Ook moet' er zijn gelet, dat men van niemand hoort,
't Zij twisten, achterklap, 't zij schelden, blasphemeren,
't Zij overdaeden doen, oneerlijk redeneren.
Indien men iemand hoort alzo eene fout begaen,
Men zal in eene boet hem van drij stuijvers slaen.
Den *Gildemeester* zal op alles vegileren,
In kas' er twijfel is, zal 't d'overheijd decideren.
Des avonds houd men dan gemaetigt avondmael
Waer in elk die er is zijn aendeel geeven zal.
Den drank neemt ieder een naer zijn genegdheden
Op eijgen rekening, en met gemaetigheden.
Wanneer 't zoo laete word de klok tien uer zal slaen,
Den *Hoofdman* kondigt aen dat elk naer huijs moet gaen.
Indien 'er iemand is die daer aen zal manqueren,
Het geen men niet verwagt men zal 't hem repeteren
En die dan niet volhoud of hem daer tegen steld
Betaeld voor boet of straf een schelling wisselgeld.
Gedenkt *Confreers* gedenkt, al 't geenhier in te leezen
Dat dit ter eere *Gods* zal onderhouden weezen.
Gedenkt, en zegt te zaem al die hier zijn present
LooVt JesUs ChrIstUs aL In 't WeerDIghst
Sacrament. (in potlood: 1829)

Gecentreerd onderaan:

Van den Hvijsle kwam ons Gildemeester weezen
En Boetens ... zoo ieder broer kan leezen
Een tijt zoo 't jaerschrift wijst van dit ons reglement
Gemaekt voor 't Broederschap van 't heijlig Sacrament

Rechts onderaan:

Geschreven door
J.C. Broeckaert,
onderwijzer te Lokeren

Bijlage 9: Broederschap van de H. Jozef

Stadsarchief Lokeren. Perkament, 62 x 54 cm. Midden boven de H. Jozef met Jezus in een wapenschild. Links en rechts ervan, en links en rechts van de tekst, tulpen. Het dubbel jaarschrift komt uit op 1738 terwijl de broederschap dateert van 1892.

Al die aen Joseph wilt, lof, liefd en eer bewysen
En worden van 't ghetal, die hem in Deugden prijzen
Soo ons vergaedingh' doet, die hier tot Lokeren,
Die hoore eerst voor al, naer ons bediedenis.
Die onder Josephs naam dan med' vergaeren wilt
Moet oock in liefde sijn dat hij niet en verschilt.
Daerom moet hij voor al eerst onse reghels lesen.
En hem verbinden oock, ghehoorsaem aen te wesen.
Opdat men segghen magh, 't gheschiet in vreughden al
En tot Ste Josephs lof, dat hier gheschieden sal.
Voor eerst men kieseren sal, een weirdigh man voor Deken
Die toesicht draeghen sal, en magh voor d'ander spreken,
Hier bij moet wesen oock den Guldemeester snel
Die 't gelt ontfanghen sal, en oock betaelen wel.
Wanneer men kieseren wilt, van drijen een met schreven
Soo wie twee schreven schrijft, die moet drij stuijvers gheven
Als die ghekosen is, den last niet en aenveirt,
Wordt uijt ons vergaedingh geschrabt, als onnut en onweirt.
Opden Ste Joseph dagh, oft 't sondaghs daer beneven
Wilt u oock alsdan inden dienst Godts begheven.
Dat elck dan compareert, precies op sijnen tijdt
In den God'lijcken dienst, tot meerder ziel profijt.
Comt 't savonts in het lof van dees voorseijde daghen
Aen uwen Heer en Godt, een suiijver hert opdraeghen.
Alsdan ons confrerie, in liefd' soo is vergaert
Sijt onderlingh verheught want liefde vreugden baert
De liefde kan alleen, de tonghe meester sijn
Want liefde dempt den haet, van alle boos venijn.
De liefde doet den mensch, sijn vijanden voort willen
De liefde lecht ter neer, processen en verschillen,
De liefde leeft gherust met vijant en met vriendt,
De liefde maectse blij die quaelijck sijn van sindt.
De liefde wederhoudt, de tongh van qualijck spreken
De liefde ondersteunt, haers even mensch ghebreken,
De liefd verdraeght het al, s'en spreeckt van niemant quaet
Hoe kan op soo een mensch, oijt iemant hebben haet?
De liefde is vriendelijck, en kan goed vrienden maecken
En daer de liefde is sal raer den den haet gheraecken
Want rechte liefde jont, en doet aen jeder ghoedt,
Oock selve als men haer, het meeste leet aendoet
S'en is niet ongheschickt in woorden noch manieren
Men moet haer niet veel doen, noch strelen nochte vieren
Sij is tot jeders dienst, s'en is niet light ghestoort
S'en light niet licht om ver, door een picantigh woort

(tweede kolom)

Terwijl de liefde heeft, al dese qualiteijten,

magh ick dan niet te recht, van haere deughden pleyten?
 Ick segh dan dat de liefd' alleen kan meester sijn
 Van alle boose tongh, en al haer quaedt fenijn.
 Maer wilde noch daer bij, de scherpe pijlen voeghen
 Die eertijds inde handt, de vrome mannen droeghen
 Om haere vijanden te dempen: Waect en schiet
 De pijlen des ghebedt die sathan seer ontsie.
 Hebt die altijd in d'handt, het sijn de schietgebeden
 Die d'onghetoomde tongh, bedwinghen naer de reden;
 Want dat gheen mensch en kan door sijn bepaelde macht
 Dat kan een goedt Ghebedt vercreijghen van Godts kracht.
 Nochtans en sal de vreught niet langer mogen dueren
 Dan vanden middag, (tot) naer middagh klock thien uren.
 En al wie langher blijft, daer naer noch drinckt en teirt,
 Betaelt uyt eijghen bors, voldoet daer vanden weirt.
 Doch wie spijs en dranck en vreught kan tijdig scheijden,
 'T verweckt, meer smaeck en lust, en doet nieuw vreught bereijden,
 Comt 's anderdaeghs daer naer, der overleden miss,
 Godvruchtigh hooren, tot der zielen laeffeniss.
 Al wie maer eens bij ons, oncuysch en spreekt oft sweirt
 Daer twee ghetuyghen sijn, is ons een grootien weirt.
 Die maer en seght ghij lieght, moet veerthien groot verbeuren
 Dat m' jemant toenaemt, 't is de boet als van te veuren.
 Soo men uijt quaet heijdt slaet, is twintigh stuyvers boet.
 En komt men tot ghevecht den Ouder wijsen moet.
 In dees vergaedingh en magh gheen tuijschespel wesen
 'T sij teirlingh ofte caert, om quaedt ghevolgh mispresen.
 Soo jemant speelt oft bolt, magh voor een grootien wel
 Maer is het meer verbeurt, drij stuyvers voor elck spel.
 Die onghewhilligh is en d'hoofden iet tegen seght
 Wordt hij hier uijtgheschrabt of betrecht men hem met recht.
 En elcken confrater voor jaerghelt moet Betaelen
 Eenen schellingh 's jaers, en dat al sonder faelen.
 In Ste Josephs naem, met wie wij wenschen eens te paeren
 Sullen wij nu voortaan eens alle jaer vergaeren.
 Op een ghestelde plaets, waer van men weet sal gheven
 Comt als 't drij uren slaet, en wacht niet naer den seven.
 En die daer niet en komt, en gheen belet en heeft
 Thoont wel dat hij niet veel, om ons vergaedingh gheeft.
 Bringht jemant reden bij om vrij te sijn van boeten
 Deken en Guldemeesters, het vonnis wijsen moeten.
 Ghedraecht u dan hier in Confraters wie ghij sijt
 Op dat ghij eens hier naer met Joseph weest verblijt.

Dobbel Jaerschrift
GY LIeVe VrIenDen, bekLeet UW nU In DeUChDen

Van LIefDe peIs en VreD' (Want) sY baeren aLtYts V(r)eUChDen